



Keisarin kotisaari

KORSIKA

18.2.2025 6.00

Karttaa tarkastellessa saattaa pohtia, miksi Korsika kuuluu Ranskalle eikä Italialle. Sijaitseehan saari aivan Sardinian pohjoispuolella, vain reilut sata kilometriä Italian rannikolta länteen.

Teksti: MARKKU JALONEN

Kuvat: MARKKU JALONEN ja LAURI LEHTOVRTA

Saari on aikoinaan kuulunut Genovan kaupunkivaltiolle, joka on osa nykyistä Italiaa. Myrskyisän historiansa aikana se on nähnyt monta valloittajaa ja hallitsijaa. Korsika tunnetaan erityisesti siitä, että Ranskan keisari Napoleon Bonaparte syntyi siellä. Toki Korsika on paljon muutakin.

Ensimmäiset asukkaat tulivat saarelle noin 10 000 vuotta sitten. Heistä muistoina on valtavia kivipaaseja, *megalitteja*, joiden tarkoitus on jäänyt hämärän peittoon. He kasvattivat karjaa ja kävivät myöhemmin kauppaa muun muassa kreikkalaisten kanssa. *Torri*-nimiset tornirakennelmat ovat samannimisen heimon jälkeensä jättämiä. Niistäkään ei ole tarkempaa tietoa. Vuonna 259 Rooman suurvalta valloitti saaren ja nimesi silloisen pääkaupungin Alalian Alériaksi.

Myöhemmin saari oli vuosikymmeniä puoliksi Pisan ja Genovan kaupunkivaltioiden omistuksessa, mutta taisteluissa Genovan voitto alisti Korsikan sadoiksi vuosiksi Genovan valtion alle.

Vasta 1735 saari julistautui itsenäiseksi ja sinne saatiin oma kuningaskin, **Theodor von Neuhof**, joka kuitenkin kyllästyi kruunuunsa vain kahdeksan kuukauden jälkeen ja matkusti takaisin kotiinsa.

Varsinainen Korsikan sankari oli **Pascal Paoli**, joka sai aikaan perustuslaillisen Korsikan valtion 1755 ja perusti myös armeijan. Uusi valtio sai melko pian tylyn kohtalon, sillä Ranska valloitti saaren lopullisesti 1796. Väliin mahtui muutama pienempi kahina. Merkittävää oli, että Ranskan joukkoja johti Korsikalla syntynyt Napoleon Bonaparte. Historian juurikirjat väittävät, ettei hän osannut edes puhua kunnan ranskaa, vaan paremmin saaren omaa kieltä.

Napoleonin syntymäkotia sijaitsee pääkaupungissa Ajacciossa kapean kujan varrella. Saman kävelykujan rannan puoleisessa päässä on pieni kirkko, jossa kerrotaan Napoleonin saaneen kasteen. Läheisellä aukiolla on roomalaistyylinen keisari Bonaparten ratsastajapatsas, jossa Napoleon on hevosen selässä ja ympärillä seisovat hänen neljä veljeään. Aukion reunasta lähtee katu ylös kukkulalle, joka vie Napoleonin voitonpatsaalle. Kadun päässä olevassa puistossa hän seisoo käsi tutusti työnnettynä takin sisään.

Patsaan jalustaan on kaiverrettu vain ne taistelut, jotka Napoleon joukkoineen voitti, Moskovasta tai Waterloosta ei puhuta mitään. Napoleon on kuitenkin saanut nimensä moneen paikkaan, aukioon, katuun, hotelliin ja ravintolaan. Kolmas Napoleonin patsas on lähellä satamaa.

Toinen saarelta kotoisin oleva kuuluisuus on laulaja **Tino Rossi**, jonka huvila on Ajaccion rantatien varrella upean hautausmaan jälkeen. Kalmistossa kannattaa myös pistäytyä, sillä se on täynnä toinen toistaan komeampia mausoleumeja.

Korsikalla on edelleenkin kaksi kieltä. Virallisesti puhutaan ranskaa, ja lisäksi saarella on oma korsikan kieli. Tämä on monille asukkaille tiukka paikka. Selvin pyrkimys erottua ranskaa puhuvista on tienviittojen tuhriminen. Paikkakuntien nimet ovat niissä molemmilla kielillä ja usein näkee, että ranskankielinen teksti on peitetty joko maalilla tai tussilla. Onpa joissakin viitoissa jopa luodinreikiä ilmoittamassa mitä mieltä ollaan.

Vuoden 1974 jälkeen sai korsikan kieltä jälleen opettaa kouluissa. Aiemmin se oli kiellettyä. Saarella on muutamia separatistipuolueita ja väkivaltaisen FLNC-puolueen terrori-iskuista viimeinen tapahtui vuonna 2007.

Kun rosvo ja verikosto olivat vielä voimissaan 1800-luvun alussa, saattoivat klaanien päämiehet piilotella vuosikausia tiheään aluskasvillisuuden kätköissä koston pelossa. Sinne heimoveljet toivat ruokaa ja juomaa. Tätä Korsikaa peittävää tiheää kasvillisuutta nimitetään *maquis*-pensaiksi.

Saari sai autonomian Ranskalta 1991 ja nykyisin se on jaettu kahteen departementtiin, jotka puolestaan ovat jakautuneet 52 kantonniin. Sillä on myös oma lippu, jossa on kuvattu musta orja huivi otsallaan.

Korsikan noin 300 000 asukasta asuvat pääosin rannikoilla, sillä saari on keskiosiltaan hyvin vaikeakulkuinen. Pääkaupunki on länsirannan suojaisessa poukamassa sijaitseva Ajaccio ja muita suurempia taajamia ovat pohjoisessa Bastia ja Calvi sekä kaunis Bonifacio etelässä. Kuntia on saarella yhteensä 360.

Tieverkosto on kohtuullinen ja saaren ympäri pääsee pitkin valtateitä. Pikkuteille suunnistaessa kannattaa varautua kapeisiin ja mutkaisiin teihin, jotka kiemurtelevat vuorten rinteitä tai kanjonin pohjia. Tiukoissa mutkissa on tapana soittaa torvea viestiksi vastaantulijalle.

Kaupunkien opasteissa tulee eteen periranskalainen seikka. Keskellä kaupunkia on viitta, jossa lukee *toutes directions*, kaikki suunnat. Sinne kannattaa ajaa, sillä kohta näköpiiriin ilmestyy uusi opaste, jossa on teksti *autres directions*, muut suunnat. Jos haluaa pois kaupungista, on noudatettava jälkimmäisen kyltin neuvoa, minkä jälkeen voi löytää viitan, joka kertoo paikkakunnan, mihin tie johtaa.

Ajacciosta pääsee Bastiaan myös pienellä moottorijunalla, joka ylittää keskivaiheillaan syvän rotkon, jonka ylittävän sillan on suunnitellut **Gustav Eiffel**. Junamatkalla voi ihastella maisemia ja saaren vehreyttä.

Saarella on neljä lentokenttää ja laivalla pääsee moneen kaupunkiin. Ranskasta ja Italiasta on useita lauttayhteyksiä ja Bonifaciosta on lyhyt pyrhähdys Sardiniaan, jonne on myös lauttayhteys.

Vuoristoisen Korsikan korkein huippu Monte Cinto kohoaa 2706 metriin ja lisäksi siellä on kolme muuta vuorta, joiden huiput ovat yli kahden kilometrin korkeudessa. Eräs maailman vaikeimpia patikkapolkuja kulkee suoraan saaren läpi kansallispuiston alueella. Vaativa reitti vie vuoren huipulta toiselle. Kerran vuodessa siellä kilpaillaan, kuka vaeltaa reitin nopeimmin. Parhaat taittavat taipaleen alle kahdessa viikossa.



Napoleonin ratsastajapatsas on samannimisellä aukiolla.



Laskettelumatka Korsikalle tuntuu ajatuksena vieraalta, mutta saarella on pari laskettelukeskusta, sillä korkeille huipuille sataa lunta talvisin. Kausi ei tosin ole kovin pitkä.

Vuorilta sulanutta lunta ja sadevettä varastoidaan viidessä patojärven erä puolilla saarta. Patoaltaista saadaan sähköä ja juomavettä kaupunkeihin.

Yleisin puu saarella on euroopanmustamänty ja alavilla mailla kasvaa eukalyptuspuita, joita tuotiin aikoinaan kuivattamaan maaperää malarian kitkemiseksi. Oliivipuut, palmut ja kastanjat tarjoavat ravintoa sekä asukkaille että saarella eläville villisioille. Väitetään, että korsikalainen villisika ja vähäisillä tasangoilla laiduntavat lampaat saavat erinomaisen makunsa siitä, että ne syövät kastanjapähkinöiden lisäksi erilaisia heinikossa kasvavia villiyrtejä. Onkin sanottu, että eläimet ovat marinoineet itse itsensä. Niin tai näin, Korsikan lihatuotteet ovat voittaneet lukuisia palkintoja.

Manner-Ranskan viininviljelijöitä harmittaa se, että saaren valkoviinit on palkittu muun muassa kuuluisilla Bordeaux'n viinimessuilla. Maaperä, sopiva sademäärä sekä aurinko antavat viinille erityisen raikkaan ja hyvän maun. Myös punaviineissä maistuu paahteinen aurinko ja oliiviöljykin on korkealuokkaista.

Erityisen kuuluisa Korsika on juustoistaan, jotka tosin vaativat hieman totuttelua. Perinteisten kotijuustojen lisäksi paikallinen herkku on eräs tuorejuusto, joka lievästi sanoen tuoksuu vahvasti. Tuotetta ei kannata laittaa jääkaappiin ilman tiivistä rasiaa. Tiiviskään rasia ei aina auta, mutta maku on hienostunut ja yrttinen.

Korsikan makumaailma on erinomainen ja ravintoloissa saa paikallisia ruokia sekä viinejä.

Oma kieli ja pienten kylien iäkkäiden asukkaiden tapa pukeutua kertovat perinteistä. Mustia vaatteita suositaan edelleen. Huivi kuuluu asiaan niin miehillä kuin naisillakin, mutta nuoret pukeutuvat vapaammin. Paikallinen musiikki on omaperäisen haikaa laulua ja soittoa.

Vaikka Korsika poikkeaa perinteisestä rantalomakohteesta, löytyy hiekkarantojakin rannikon monista poukamista. Joskus voi saada koko uimarannan omaan käyttöön, sillä saari on harvaan asuttu. Välimeren vesi on kristallinkirkasta ja jo alkukesästä suomalaiselle sopivan lämmintä.

Historiaa ja nähtävää on paljon ja alkukesän kukkaloisto vertaansa vailla. Ranskalainen keittiö on maailmankuulu ja Korsikan herkut vievät kielen mennessään. Ravintoloiden tarjonta on runsasta ja varsinkin kalat ovat hyviä ja tuoreita.

Korsikalle pääsee helpoimmin matkustamalla Nizzaan, ja sieltä lautalla saarelle. Tosin lauttayhteyksiä on harvakseltaan eikä siksi ole viisasta matkustaa elokuussa, jolloin Ranskassa on lomakausi. Laivaan ei yksinkertaisesti mahdu. Myös majoitus on syytä varata hyvissä ajoin.

Paras aika matkustaa viehättävälle saarelle on toukokuu, jolloin luonto antaa parastaan.

KORSIKA FAKTAT

Ranskalle kuuluva saari

Sijainti: Sardinian pohjoispuolella, noin 100 kilometriä Italian mantereesta länteen

Pinta-ala: 8680 km²

Asukasluku: noin 300 000

Pääkaupunki: Ajaccio (asukkaita noin 64 000)

Kielet: ranska ja korsika

Uskonto: katolisuus

Valuutta: euro

Miten pääsee: lentäen Nizzaan, josta lautalla saarelle



Tavaratalo Monoprix Ajaccion pääkadulla ei mene kiinni siestan ajaksi.



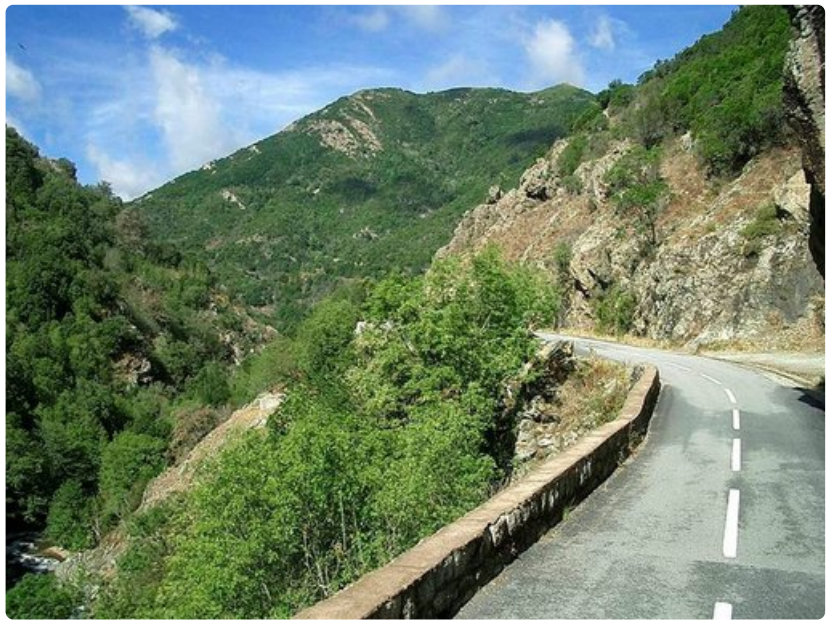
Näiden juustojen tuoksu voi pyörryttää.



Napoleonin kastekirkko.



Huvivenesatama Bastiassa.



Kapeilla vuoristoteillä on joskus ajettu rallia.



Vuoristomaiseman erikoisuuksia.



Uimaranta Ajacciossa.